

הלכות פסח סימן תנ

(ז) ואפ"י בו אינם יהודים חמץ בפסח, (ח) אפילו מעות אסור (ז) לקבל בשכרו, (ט) דהנה לה משתכר באסורי הנאה, ואם לקבל פטר המעות, (י) מותר (י) להנות מהם: ה' יש מי שמתיר (יא) להשכיר פגורו לאינו יהודי על-מנת שיאפה בו (י) מצה, ואם נאפה בו חמץ אין זקוק לו: הגה וכן מותר להשכיר לו בית (ז) (יב) לדור בו, ואף-על-פי שמכנים בו אחר-כך חמץ שרי (אגוד): ו' ימחר לומר (יג) לעבד בפסח הילך דינו זה וקנה ואכל, (יד) אף-על-פי שיודע שיקנה (טו) חמץ, ואכל לא יאמר לו (טז) צא (טז) ואכל ואני פורע. (יז) יוניש (י) מתירים (יח) גם בזה,

ה שם ועין לעיל סוף סימן תנ"ו ו' שם משנה ג' ריש פ"ה העברה ג' לול"ס ט"ו (ט) פ"ה ב' ה' פ"ה ח' מהא העברה ג' לול"ס כ"ג ט ט ב"ר

באר היטב

מישב ומתוך, ע"ש נוסח: ומ"מ יאמר שאפ"י בו מצה: (י) לדור. הספיק ראשונים ואתרוניס דאפי"ג שמשכירו סתמא לדור בו, ולא אתי לאפוקי אלא היכא שמשכירו פטרש לשם חמץ שמשכירו תוך הפסח או בערב-פסח נמשש שעות המעלה, ע"ש, ונח"י: (י) חמץ. ואם הוא משכיר אצלו לשנה לא יאכל בביתו משום חשדא, אגודה: (ט) ואכל, אם יודע שיאכל חמץ, מ"א ומשקעה לטון השי"ס משמע דאפילו בחשש בעלמא אסור, ח"י: (י) מתירים.

ימים שהם י"ט עכ"פ אסור לומר לו טל, ע"ש. ונח"י חולק עליו, ע"ש: (ד) לקבל. כיון שהתפור של ישראל, וליד לסי"ג, דהתם הוא התפור של שפטים, ועין ט"ו ס"ק ג, ועין פ"כנה"ג: (ט) להנות. חמץ אינו תופס דמיו כמי"ש ס"ס תמ"ג, אבל אם קבל הפירות אסור להנות מהם דוכה בהם בפסח בשכר פגורו כיון שדורפן לעולם לתת פירות, וא"כ ה"ל חמץ של ישראל שערב עליו פסח, מ"א: (י) מצה, ה"ט"ו מקשה על דין זה והניח בצ"ע, ונח"י

משנה ברורה

פסח¹⁴⁸, אבל קדם אינו אסור אפילו לכתחלה, ויש מחמירין בזה (כ) אפילו תוך שלשים קדם לפסח: ו' (יג) לעבדו. אף שמוזנתי עליו, הואיל ולא אמר לו שיקנה חמץ: (יד) אף-על-פי שיודע שיקנה וכו'. ואם הוא משכיר אצלו לשנה לא יאכל בביתו, משום חשדא¹⁴⁹: [אגודה]: (טו) חמץ. אבל לא יאמר לו הילך דינו זה וקנה לך חמץ מן החנוני ואכל, (טז) אפילו אם הוא עבדו דעלמא שאין מוזנתי עליו, דכיון שהישאל בעצמו אסור לו לקנות חמץ בפסח, אסור לו לומר לעבדו לקנותו, דאף שהנכרי קנה אותו לעצמו ולא בשביל הישראל, כיון שהישאל נותן לו דינו ואומר לו שיקנה בו חמץ והעבדו קונה אותו בדבורו, הרי נראה פשלו¹⁵¹, אבל מותר לומר לו קנה לך חמץ בדינו שלך ואכל: (טז) צא ואכל וכו'. ודוקא (כ) שאמר לו צא ואכל חמץ או על-כ"ל-פנים שיודע בודאי שיאכל חמץ, והשעם, שכיון שנותן לו החנוני לעבד על דעת שיפרע הוא לחנוני, הוי החנוני שלווח ונמי כאילו הוא מאכילו חמץ בידים, ובין שמוזנתי עליו, נמצא שנתנה הוא מן החמץ שאכילו: (יז) ויש מתירין וכו'. שכיון (כו) שעדין לא נתן המעות לחנוני, לא חשיב פתמזו מה שנותן לו החנוני לעבדו, אלא חוב בעלמא נהיב להעבדו בעבור שעבד בעדו, וידינא עקר (כז) ברעה זו. ומפל מקום לכתחלה (כח) נכון לחש לסבא הראשונה בעבדו ושפתו (טט) שמוזנתי עליו, שלא לומר לו שילך ויקיף על תשבונו, אלא יתן לו מעות מן הנה והנה יקנה מה שיודע: (יח) גם בזה. הילדע זה (ל) מותר גם-כן לומר לחנוני יתן לפועלי חמץ ואני פורע, ומשעם הנ"ל. וילענן חינוק שנתון לו לאכל ולשתות חמץ¹⁵², (לא) צריך לשא אוהו לבית נכרי ויבקש להנכרי שיאכיל חמץ להתינוק¹⁵³, אף יזהר שלא יקחו בידו, דז"ה בן. ואם אין הנכרי רוצה לתן לו בתנאי יכול להבטיחו שישלם לו אחר-כך, דמותר מצד הדין, וכנ"ל, אבל לא יתן לו מעות קדם או בשעה שנותנו לו לאכל, דקונה החמץ בזה ואסור לקלי עלמא.

דנכון למעשה לנהג שימכר להעבדו התפור על שבוע של פסח שיהיה לגמרי ברישותו, ויקצב עמו מקח עבדו זה וישל ממנו הדמים מתחלה קדם פסח, (יג) ונזהר אין שום אסור מה שחל בשבוע זה שבת ויום-טוב, אחר שהיה בהבלעה: ד' (ז) ואפ"י בו עבדו וכו'. ומשמע דאפילו שלא ביריעת הפעלים, וכן קחבו העתרוניס: (ח) אפילו מעות. וכל-שכן ככרות מאותן שאפ"י בפסח דאסור לו לקבל, ואפילו לאחר הפסח: (ט) דהנה לה משתכר באסורי הנאה (טז) מדרבנן¹⁵⁴ בכל אסורי הנאה, ואפ"י נותן לו המעות קדם פסח (טז) או אחר פסח, ולא דמי לטע"י ג, דהתם התפור היה של שפטים, ובשמשקלים בזמן היה לה בעת ההיא התפור של עבדו לגמרי: (י) מותר להנות מהם. דמשתכר באסורי הנאה אינו אסור בדיעבד בשום מקום, שאין זה גופו של חמץ ולא חליפיו, (טז) רק הפעות בא על-ידי גב חמץ, ולא התמירו בזה רק ביי-טקן משום הקרא וצבודה ונ"ה¹⁵⁴. וכל זה קבל מעות, אבל אם נתנו לו איה פירות מכפרת שאפו בתיירו, (יז) אסור להנות מהם, דוכה בהם פסח בפסח¹⁵⁵ בשכר פגורו אם דרן לעולם לתת ככרות, והוי לה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח¹⁵⁶: ה' (יא) להשכיר פגורו לנכרי על-מנת וכו'. ואין זה משתכר באסורי הנאה שאסור לכתחלה על-פל-פנים, (יח) כיון שאף אם לא היה אופה בו הנכרי פלום, גם כן היה צריך לפרע לו לישאל שקרו משלם, שהרי השכירו לו לזמן, ואם-כן אין הישראל משתכר כלום במה שהעבדו אופה חמץ. (יט) ומפל מקום לכתחלה צריך לומר לו שיאפה מצה, דאם לא-כן, כיון שיודע שדרכו לאפות בו חמץ, הוי פאלו השכיר לו לאפית חמץ דאסור: (יב) לדור בו. (כ) הניג אף-על-גב שמשכירו סתמא לדור בו הוא, ולא אתי לאפוקי אלא היכי שמשכירו בפרוש לשום בו חמץ¹⁵⁷ ומשום דמשתכר באסורי הנאה ומשמע מדברי (כא) אתרוניס דאין לאסור משום משתכר באסורי הנאה אלא דוקא היכי שהגיע זמן אסורו, כגון בפסח או ערב-

שער הצי"ן

(יג) מקור-היים, ומשעם דהא בהבלעה מותר ובלעיל בסימן רמה, ומה שאסר הגון-אברהם מידי שלא בהבלעה: (יד) פתבו זה לפי ששת הגון-אברהם והגון-א ועוד איה אתרוניס דמסקי לאסור בזה לקטן בטי"ף ו וכדעת הרמ"א בהג"ה סעיף ה, אבל קאמת דעת הטסכר בעצמו לקטן בטי"ף ז מוכח דסבירא לה כדעת הפוקים שפוקים בזה, והאי דמקרא ד' דהנה לה משתכר וכו' דוקא בזה משום דדרן הנה לתת פירות ואלו המעות הם חליפי פירות, ואף דאינו תופס דמיו הניג רק בדיעבד אבל לכתחלה אסור: (טו) ב"ח ואלה רבה: (טז) הגר"ו. ואפילו נעשה הדבר בדיעבד נמי מותר, והאתרוניס שכתבו דאם היה בדיעבד תלוי בזה דלעיל סוף סימן תנ"ג פלגמח ורשי ותורמב"ם, הם מרי בהנה המנהג לתת פירות, ואם-כן כשנותן לו מעות הפעות הוא חלישי הפירות שכתב וכה פהם, ואם-כן לפני דאסרי לעיל סוף סימן תנ"ג הא הנה הנה, ועל-פ"סך בשנעשה בלי ידעיתו, דבנה לכ"ל עלמא שרי: (יז) מגון-אברהם ורשי: (יח) מגון-אברהם ופרי תנש והגר"א: (יט) פתצית-השקל בבאר הפגון-אברהם: (כ) אתרוניס: (כא) האסור תנש דבר זה לגבי בית, והעמיקו ט"ז ומגון-אברהם חזק יעקב, ומוכח בבאר הגון-א דהוא הדין לשאר פורים משום משתכר באסורי הנאה, וכן בתם הגר"ו: (כב) הבי"ח ופרי תנש, וכן הוא ג"ס דהר"ם דהר"ם ב"משה באגור, עין שם: (כג) אלה רבה בשם אגודה: (כד) הגר"ו, וכדלעיל בסימן שז סעיף כא, עין שם במשנה ברורה¹⁵⁸: (כה) מגון-אברהם ואלה רבה: (כו) פוסקים: (כז) מגון-אברהם ופרי תנש והגר"א ויקור-חיים: (כח) חזק יעקב וחקי"ס ורשי: (כט) מן כתב האלה רבה שבוה נכון להתמיר כדעת הראשונה, וכן מוכח בתשובת הבי"ח ולב"ש: (ל) מגון-אברהם. וליקא בזה משום שבית דאמירא לצנז"ר ובלעיל, כיון שאין נותן לו דינו חמץ זה והגר"ו חזק יעקב ורשי:

הלכות פסח סימן תנ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

דהנה לה משתפר וכו' (12). דאסור לקתלה מדרבנן (13).

מדין זה שנחשבת קבלת המעות עבור החמץ כהנאה מהחמץ, הוכיח בבבלי לעיל (סי' תמג ס"ג ד"ה אינו) שאסור לקבל מעות או דבר אחר עבור החמץ לאחר זמן איסורו, גם בשכבר נקנה החמץ לנכרי בקנין גמור קודם לכן וואם כן אינו נהנה בקבלת המעות מקיים המכירה על ידי כך, ויעם הדבר, שיעקר ההנאה היא בשעת קבלת המעות, ונחשב הדבר כהנאה מהחמץ.

(13) ולגבי בעל הנות של דברי חמץ שמכר חמצו כדין לנכרי, ובא למכור מהחמץ זה בפסח לישראל השרוי במצב של פיקוח נפש (והנכרי אינו מקפיד בדבר), דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פני"ח אות יח), ספר הזכרון מבקשי תורה אור אפרים ח"ב סי' קמב אות יד), שאם הוא מכר לנכרי את החמץ במחיר קמעונאי (היינו מחיר לזחידים, ולא לסיטונאים), מותר גם לו ליטול מהלוקח סכום זה, שהרי זה המחיר שיצטרך ליתן לנכרי עבור החמץ, ואינו משתכר לעצמו על ידי המכירה, אולם הוסיף שם, שירא שמיים בכל אופן ימכור בפסח רק במחיר סיטונאי ולא יטול רווח על המכירה, ובפרט שאם לא יעשה כן הרי מה שהוא נותן בשעת הקניה חשבונית מס מראה שהרווח שלו, שהרי בזה מחייב את עצמו כלפי השלטונות.

ולגבי שומר ששכרוהו לשמור על בית הרושת שיש בו מוצרי חמץ, דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש שם אות לג) שיתנה עם בעל הבית שאינו שומר על מוצרי החמץ, כדי שלא יחשב שמשתכר מהחמץ.

[משנ"ב ס"ק י]

רק גיין נסך משום חמץ דעבדוהו וכו', דנקה נקהם נכר פסח (14) וכו', שעבר עליו חמץ (15).

(14) כמו שכתב השו"ע (יורד סי' קלג ס"א), שהנשכר לנכרי לעשות מלאכה ביין נסך, וכן המשכיר את חמורו או ספינתו להוליך בהם יין נסך, שכרו אסור בהנאה. אמנם אף לגבי המשכיר ממלאכה האסורה בפירות שביעית, מבואר בגמרא (ע"ז סב, ב) וברמב"ם (פי"ז מהל' שמיטה ויובל ה"ג) ששכרו אסור, אלא שהתבאר שם שחלוק איסורו מהמשכיר ממלאכה של יין נסך, שלגבי פירות שביעית הקנס הוא רק בחמרים העושים במלאכה, כיון ששכרם מרובה, מה שאין כן בפעילים ששכרם מועט לא קנסו חז"ל (משום יבדי חייו), אבל לגבי יין נסך קנסו חז"ל גם בפועלים ששכרם מועט, ומשום החומרא של עבודה זרה. ובעתם הדבר שאסור דוקא בשני אלו, כתבו התוס' שם (ע"א ד"ה מיט) שמין שדמיהם אסורים אסורו גם את שכרם, כיון שדומה קצת לידמים.

(15) ובביאור הדבר כתב הפמ"ג (אי"א ס"ק ד), שתנורו של אדם הרי הוא כחצור, ונקנה לו החמץ שבתוכו, כיון שרצונו בכך.

(16) אמנם, בפסח הרי עדיין לא התברר באיזה כבוד זכה הישראל ובאיזה כבוד זכה הנכרי, ואם כן נעשה הישראל שותף עם הנכרי, ולפיכך הקשה הרעק"א (גליון השו"ע על המנ"א ס"ק ד) מדוע יאסור כבוד אלו בהנאה לאחר הפסח, שכיון שאין ברירה, לכאורה יש לתלות להקל שמא קיבל הישראל אחר הפסח את חלקו של הנכרי, המותר בהנאה.

וציין הרעק"א שם לדברי השאגת אריה (סי' פט ו-ו) והחק יעקב (סי' תמח ס"ק ב), שנחלקו לגבי חמץ שישראל ונכרי שותפים בו ועבר עליו הפסח, שהשאגת אריה כתב שכשהולקים את השותפות לאחר הפסח, החמץ אינו כחמץ שעבר עליו הפסח שאסרוהו חכמים, הן כשהנזון הוא על חלק הנכרי, משום שלגבי נזון דרבנן

קיימא לן שיש ברירה, הוחרר הדבר שהחמץ היה שלו בפסח ומותר בהנאה, והן כשהנזון הוא על חלק הישראל, משום שגם לגבי נזון דרבנן כשהדין אין ברירה הוא לקולא אומרים שאין ברירה, וכאן הוא לקולא, שהרי אם אין ברירה יתכן שכל חמצו של הנכרי בא לרשותו, וספק דרבנן לקולא החמץ מותר נראה שם שהוא רק לפי ביאור התוס' בגיטין (ממ, ב ד"ה טבל) ברין אין ברירה, מה שאין כן לביאור רש"י (שם ד"ה טבל) שבכל חלק וחלק מעורב משל שניהם.

והחק יעקב כתב, שאמנם חלק הנכרי מותר הוא בהנאה, כיון שיש ברירה, אך חלק הישראל אסור בהנאה כדין חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, וכן כתב המקור חיים (סי' תמח ס"ק א), וביאר שגם אם אומרים אין ברירה אינו מותר מספק, שלגבי ספק זה אין אומרים ספק דרבנן לקולא נראה שם בדבריו טעמים נוספים, והמשנ"ב שאסר (כאן) ליהנות מהכרות, אכן נקט להלכה לעיל (סי' תמח ס"ק ב) סברי האוסרים.

[משנ"ב ס"ק יב]

לשום בו חמץ (17) וכו', קפסח או קרב-קפסח (18).

(17) אמנם, התבאר לעיל (סי' תמח ס"ק יט) שמותר להשכיר לנכרי את החרד שבו מונח חמץ דנמכר לו, ואין נטילת דמי שכירות החרד נחשבת כמשתכר בחמץ המונח בתוכו (נראה שו"ת הר הכרמל ארי"ח סי' יג מה שכתב בביאור הדבר).

(18) היינו מהשעה השישית, וכמשמעות לשונו שתלה הדבר בשעת האיסור, וכן כתב הבאר היטב (ס"ק ז), והוא שלא כמו שכתב השו"ע הרב (סי"א) שבערב פסח אסור אף קודם זמן האיסור, וביאר, ששונוה דינו של המשכיר לו קודם ערב פסח, שכיון שהנכרי יכול להשתמש בהם יום אחד בזמן ההיתר, אם כן לא ניכר שהשכר שניטל ממנו הוא עבור זמן האיסור, אלא עבור זמן ההיתר שעד השעה השישית.

[משנ"ב ס"ק יג]

לעבדו (19).

(19) ולגבי עבד כנעני, הסתפק הבית מאיר (הגהות על השו"ע סי', באוצר מפרשים ש"ע הרצאת מכן י-ם) האם כיון שמה שקנה עבד קנה רבו, אם כן כשעבדו קנה חמץ נחשב שהאדון עצמו קנה חמץ, או שלגבי דבר איסור שאין נוח לאדון לקנותו, לא נחשב האדון כקונה. והמור וקציעה (כאן) כתב, שמדובר כאן בשכיר ולקית (שכיר לעבודת כל השנה, ולקית לימות הקציר והאסוף), ולא בעבד כנעני שמל וטבל לשם עבדות (ולא ביאר טעם הדבר).

[משנ"ב ס"ק יד]

לא יאכל קביתו, משום חמץ (20).

(20) היינו שיחדדוהו שהוא פורע חובו לעבדו, בחמץ, וכמבואר לעיל (סי' תמה ס"ק ט) ובעין זה כתב בשעה"צ לעיל (סי' תמ ס"ק ל). אמנם, שם סתם לאסור בכל עבד שמוזנותיו עליו, ולא רק כשמושכר לשנה (וכן באגודה, שהוא מקור הדין, לא מוכר שהוא מושכר לשנה, והיא חוספה של המג"א כאן ס"ק ז).

[משנ"ב ס"ק טו]

הרי נראה כשלהתו (21).

(21) היינו שזה בכלל 'אמירה לנכרי' שבות, כמבואר לעיל (סי' שז ס"ק עג), ומשמעות לשונו (כאן) שגדר איסור 'אמירה לנכרי' הוא שנראה הנכרי כשלוחו, וכן התבאר ברש"י בשבת (קנ"ג א ד"ה מאי המשך במילואים עמוד 15

מילואים הלכות פסח סימן תמה המשך מעמוד קודם

כדיניהם, כמבואר ברמב"ם (פי' מהל' מלכים הי"ב) הובאו דבריו בביה"ד לעיל (סי' תמ"א ט"ב ו"ה אבל), ומשום כך התנאי קיים. אמנם לענין ישראל שהלכה לנכרי נתן לו הנכרי משכון של חמץ, ולא אמר לו הנכרי שאם לא אפרע בזמן יהיה המשכון שלך מעכשיו והגיע זמן הפרעון קודם הפסח ולא פרעו, כתב בביה"ד לעיל (סי' תמ"א ט"ב ו"ה אבל) שאף שבדיניהם יש לישראל זכות במשכון, מימ כיון שאין רצונו של הישראל לזכות במשכון, כדי שלא יאסר עליו בהנאה כחמץ שעבר עליו הפסח ויפסיד את חובו, דנים אותו כדינו שאין המשכון אלא 'אסמכתא' ואינו של הישראל, ומותר הוא לאחר הפסח (נראה במשני' שם (סי' ט) שדעת הרבה ראשונים שבהגיע זמן הפרעון קודם פסח אין המשכון אסמכתא אלא ממונו של ישראל וצריך למוכרו או לבערו). (שונה הלכות ס"ג, וכתב ז"ל י"ש להל').

שכיון שהנכרי קנה את הסחורה ביותר מכדי שוויה, ומוכרה הוא לחזור ולמוכרה לישראל לאחר הפסח, ניכר שאין מכירה זו אלא הערמה בלבד.

[משנ"ב ס"ק כז]

ש"ך הקמץ לצפ"ח"ם ג"ף אם יתקדם התנאי לבסוף⁹².

92) ולענין מי שמכר חמץ לנכרי על מנת שישלם לו אחר עשרה ימים, כתב החו"א (א"ח סי' קכ"ג ס"ק ג) שהתנאי קיים אף שלא עשה חנאי זה כמשפטי התנאים, ואם התבטל התנאי תחבטל המתנה (אלא שאסור לעשות כן משום הומרת חמץ וכמו בעל מנת לחחיות), שכיון שבדיניהם יש לישראל זכות בחמץ כל זמן שהנכרי לא שלם לו [שהרי בדיניהם אין משפטי התנאים], ובאופן שזה זכות לישראל דנים

הלכות פסח סימן תנ המשך מעמוד 70

כתב בביה"ד שם (ד"ה הילך) בשם הפמ"ג שם (א"א ס"ק כ"ט) שאסור, כיון שלישראל עצמו אסור לבשלם.

[משנ"ב ס"ק יח]

ש"נח"ץ לו ל'כלל ו'לש"ת'ת חמץ⁹³ וכו', ש"צאכ"ל חמץ ל'התניוק⁹⁴.

93) ולעיל (סי' שמ"ג ס"ק ה) הוסיף לבאר, שהיינו בחינתו שהוא קצת חולה.

94) ואף על פי שאמירה לנכרי אסורה מדרבנן בכל איסורי התורה, כמו שכתבו הרמ"א (יו"ד הל' בלאי בהמה סי' רצ"ו) והמשני' לעיל (סי' שמ"ג ס"ק ה), מימ לגבי צרכי קטן כתב הרמ"א לעיל (סי' שכ"ח סי' י"ז) שצרכיו נחשבים כצרכי חולה שאין בו סכנה, ולכן מותר בשבת לומר לנכרי לעשות מלאכה לצורכו [ולגבי הי"ל שנחשב קטן כחולה, ראה ברכי"ט שם על המשני' (סי' נח)].

ומשמע מכאן שאמירה לנכרי להאכיל קטן דבר איסור, אינה נחשבת כספיית איסור בידים, שהרי כתב לעיל (סי' שמ"ג ס"ק ו) שספיית איסור לקטן על ידי ישראל גדול אסורה מן התורה, ובספר ארחות שבת (ח"ב פכ"ד הע' כ"ט) הביא שאכן כך מבואר ב"ס של שלמה (יבמות פ"ד סי' ח) ובש"ת חתם סופר (א"ח סי' פ"ט), שאמירה לנכרי להאכיל קטן דבר איסור, אינה נחשבת כספיית איסור בידים, ושלא כמו שכתב בש"ת פרי יצחק (ח"א סי' י"ב) [אמנם ראה מה שכתבנו להלן (הע' 26)], שיתכן שאין איסור כלל לספות בידים חמץ לקטן החולה, ולפי זה אין ראייה מכאן לנדון ה"ל'.

וליתן את החמץ לנכרי להאכילה בימי הפסח, כשיודע שאכילה חמץ, כתב השר"ע לעיל (סי' תמ"א ס"ז) שאסור, וביאר המשני' שם (סי' ל) שכיון שהבהמה מתפטמת על ידי החמץ, נחשב הדבר שבעליה משתכר מחמץ.

טעמא (ובע"ז בא, ב' ד"ה אבל), אמנם רש"י בע"ז (טו, א' ד"ה כיון דזבנה) כתב לגבי אמירה לנכרי באיסור שבת, שהאיסור הוא מצד הדיבור עצמו, וכמו שדרשו חז"ל (שבת ק"ג, ב) את הפסוק (ישעיה נ"ח י"ג) 'ימציאו חפצך דובר דבר', שמחמתו אין לאסור בשאר איסורי התורה.

וביאר הקהלות יעקב (עבודה זרה סי' ח) שאף שככל איסורי התורה אכן האיסור הוא מצד שליחות, מימ לגבי איסורי שבת יש איסור נוסף מצד הדיבור, ויש תוספת דין בכל אחר מהאיסורים, שממנו שנחשב כשלוחו אסור לומר לו גם בערב שבת שיעשה מלאכה בשבת (וכמו שכתב המשני' לעיל שם (סי' ע"ד)), וממנו שהדיבור אסור, אסור גם לומר לו בשבת שיעשה במצוה שבת. והוסיף, שלפי זה האומר לנכרי בשבת לעשות מלאכה בשבת עצמה, עובר על שני האיסורים (וכעין זה כתבו בש"ת אבני נזר (א"ח סי' מג אות ו) ובקובץ שעורים (ביצה אות מט)).

[שעה"צ ס"ק כז]

ה'דליל' קיטין שז' ס"ף בא, ע"ן שם ק"שנה קרובה⁹⁵.

92) שם כתב השר"ע (סכ"א) שאסור בשבת לומר לנכרי 'הילך בשר זה ובשל אותו לצרכך', ואפילו אין מוונתו עליו, וביאר המשני' שם (סי' ע"ג) שאף על פי שהישראל אינו נהנה מהמלאכה כלל, מימ כיון שאומר לנכרי לעשות מלאכה האסורה לו עצמו, אף זה בכלל איסור 'אמירה לנכרי'. אבל לומר לנכרי לעשות מלאכה לצורך עצמו, כתב הרמ"א שם שמוותר, וביאר המשני' (שם) שהיינו לומר לו קח בשר שלך ובשל אותו לצרכך, וכתב בטעם הדבר, שכיון שהדבר מעולם לא היה של ישראל, והנכרי אינו עושה את המלאכה עבור הישראל, אין הדבר בכלל גזירת 'אמירה לנכרי'.

וכן ליתן לנכרי בימות החול בשר חלב ולומר לו לבשל לצורך עצמו,

הלכות פסח סימן תנ המשך מעמוד לו

לדבר עבירה הוא דוקא כשיכול המשלח לומר 'סברתי שהשלח לא ישמע לי', כמשמעות דבר הסמי'ע (ח"מ סי' קכ"ג ס"ק ב), מה שאין כן בשלוח מומר שאין המשלח יכול לומר כך, אם כן יש כאן שליחות וזכה המשלח בחמץ (נראה רמ"א (ח"מ סי' שפ"ח ס"ט"ו) ושי"ך שם (סי' ס"ז), שנחלקו בדין שליח לדבר עבירה באופן שהמשלח אינו יכול לומר 'סברתי שהשלח לא ישמע לי'.

כמומר לשבת או לעבודה זרה שדינו כמומר לכל התורה לקטת חמץ עבורו בפסח, הביא הרע"א שם שהפמ"ג (שם), וכן בפמ"ג לעיל סי' ד"ש א"א ס"ק ח, לענין שליחות מומר לחילול שבת) הסתפק בדבר, שאף שיש שליחות לומר, מימ כיון שאין שליח לדבר עבירה לא קנה הישראל, וכיון שגם המומר לא התכוון לזכות בחמץ, אם כן יהיה החמץ מותר לאחר הפסח, או שנאמר שכל מה שאומרים שיאין שליח

